

Påskens fyrfaldiga glädje

Predikan över Påskdagens evangelium, Mark. 16:1-8.

Påskan möter oss med det allra härligaste budskap: JESUS LEVER!

Han hade dött på korset, verkligen dött. Romerska soldater, vana vid död, hade förvissat sig om det genom att köra ett grovt spjut genom hans bröstorg. Han blev begravd. Skyndsamt hade några av hans vänner fått ta ner kroppen från korset, balsamera och svepa den före klockan sex på kvällen, då sabbaten gick in. Det blev en sorgfylld sabbat för lärjungarna och kvinnorna.

Men nu var sabbaten över, och kvinnorna gick med tunga steg till graven för att smörja honom, för att göra färdigt det som man inte hunnit med under fredagen. Men vid graven möts de först av en syn som skrämde dem. Stenen som tillslutit graven var bortvältrad! Sedan får de höra de mest otroliga ord från en vitklädd ängel: *"Ni söker Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han har uppstått. Han är inte här."*

Jesu vänner sörjde en död, de sökte en död, men fann en levande. Mästaren levde! Detta under fyllde deras hjärtan med en obeskrivlig glädje.

Fast kvinnorna till att börja med var så chockerade att de, som det står, *"inte sade ett ord till någon"*, så dröjde det inte länge förrän deras tungor lossnade och de skyndade iväg med det glada budskapet: Jesus är uppstånden! Jesus lever!

Detta härliga budskap har nått också oss, och vill fylla även

oss med samma stora glädje och frimodighet.

Men vad innebär egentligen påskens härliga budskap? Vad är det som är så underbart bortsett från ett lyckligt slut på en hemsk början? Det är inte bara detta, att en död åter blivit levande. I Bibeln ser vi att det hänt flera gånger. Sådana under räcker inte för att förvandla våra liv och fylla dem med kraft och glädje. Efter en tid skulle det sensationella blekna bort. Men att Jesus, som var död, nu lever – det är något som rymmer så oändligt mycket mer, så många sanningar, så rik välsignelse, att man inte riktigt vet var man skall börja och vad man skall ta med i en predikan.

Låt oss denna gång sammanfatta betydelsen av Kristi uppståndelse i fyra glada utrop.

1. Jesus är verkligen Gud!

På Långfredagen tog man inte Jesus liv. Han gav sitt liv, alldeles som han själv sagt: *”Jag ger mitt liv för att sedan ta det tillbaka. Ingen kan ta det ifrån mig, utan jag ger det av fri vilja”* (Joh. 10:17 f.).

Just detta att han på tredje dagen tar tillbaka sitt liv visar som inget annat, att han verkligen var och är den han sade sig vara, nämligen Guds Son.

Fienderna ville korsfästa honom främst för hans, som man ansåg, omåttligt hädiska och övermodiga lära om sig själv. Jesu andliga motståndare hade verkligen uppfattat vad han bekant om sig själv och som han inte vikt en tum ifrån. När översteprästerna försökte övertyga Pilatus om att låta avrätta Jesus, var deras huvudanklagelse: han måste dö, *”därför att han har gjort sig till Guds Son”* (Joh. 19:7).

Lärjungarna, som också hört vad Jesus sagt om sig själv, och som dessutom upprepade gånger fått höra honom tala om att han skulle dö och sedan uppstå, de hänger med huvudet, sörjer och suckar: deras mästare är död och allt hopp är ute. Men fienderna som fått Jesus avrättad för händelsen att ha gjort sig själv till Gud är rastlösa och

oroliga. De är rädda att något skall ske och ber Pilatus sätta ut vakt vid graven. Han hade ju talat om att uppstå! Det fick bara inte ske att något hände vid graven, att hans kropp försvann på något sätt. Då skulle *"den sista villan bli värre än den första"*, säger de till Pilatus. Det var illa nog att han förvillat folket med sin lära, men hände det något ovanligt vid graven vore det katastrofalt.

Men det katastrofala händer. Jesus uppstår! Han går rakt igenom den stora stenen. Matteus berättar att det var en ängel som rullade undan stenen (Matt. 28:2). Men det skedde inte för att släppa ut Jesus. Han hade redan rest sig från dödens bädd och i kraft av sin gudom passerat igenom stenen. Ingen sten kan hindra den som är Gud. Nej, stenen blev bortvältrad för att kvinnorna och lärjungarna skulle kunna komma in och förvissa sig om det ängeln sade: *"Han är inte här. Se, här är platsen där de lade honom."*

Så är uppståndelsens faktum, omvittnad av såväl vänner som fiender, det allra kraftigaste beviset, det stora slutbeviset, på att Jesus är den han sade sig vara: inte människa bara, utan Gud. När människorna begärde tecken och bevis, pekade Jesus själv fram mot påsken. Han är *"Jonas tecken"* utöver vilket inget annat tecken skall ges (Matt. 12:38 ff.). Och aposteln säger om honom, att han *"bevisats vara Guds Son, beklädd med kraft, alltifrån uppståndelsen från de döda"* (Rom. 1:4).

Tro detta också du! Jesus är på allt sätt bevisad vara uppstånden från de döda. Lukas skriver att Jesus efter sitt lidande visat sig för apostlarna och gett dem *"många säkra bevis på att han levde, i det han under fyrtio dagar lät sig ses av dem och talade med dem om det som rör Guds rike"* (Apg. 1:3).

Han är uppstånden, han är verklig Gud! Halleluja! Det är vår första påskglädje.

2. Skriften är verkligen sann!

Antingen var Jesus en skicklig bedragare eller så talade han sanning. Några andra alternativ finns inte.

De flesta kristna har någon gång anfäktats av tankar som dessa: Är det Jesus lär verkligen sant, vågar jag bygga mitt liv på det, vågar jag satsa allt på hans ord som mitt livs enda och stora ledstjärna? Tänk om jag bedrar mig.

Sådana frågor från oroliga och anfäktade kristna mötte också apostlarna. Men då svarade de: *"Tänk på att Jesus Kristus har uppstått från de döda!"* (2 Tim. 2:8).

Vid ett tillfälle talade Jesus om att han skulle bryta ner *"detta tempel"* och låta det stå upp igen inom tre dagar. Han syftade på sin kropps tempel, men judarna förstod inte vad han menade. Johannes, som berättar detta, tillägger: *"När han sedan uppstått från de döda, kom hans lärjungar ihåg att han sagt detta, och de trodde Skriften och det ord som Jesus sagt"* (Joh. 2:19 ff.).

Har nu Kristus verkligen uppstått, så är han verkligen Guds Son. Och är han Guds Son, så är allt vad han sagt, vartenda ord, absolut ren och oförfalskad sanning. Ty Gud kan omöjligt ljuga, inte ens i detaljer.

Jesus hänvisade oupphörligen till Gamla Testamentet som Guds heliga och andeingivna ord. *"Skriften kan inte sättas ur kraft"*, sade han (Joh. 10:35). Och om sina lärjungars förkunnelse av Nya Testamentets ord betygade han: *"Den som hör er, han hör mig, och den som förkastar er, han förkastar mig"* (Luk. 10:16). Jesus har klart och tydligt sanktionerat det apostoliska ordet som andeingivet och fullkomlig sanning: *"Men när han kommer, som är sanningens Ande, då skall han leda er till hela sanningen"* (Joh. 16:13).

Jesus har uppstått! Lika svårt som det är att motbevisa detta, lika svårt är det att motbevisa Skriften. Till det kommer att med Ordet ges alltid Anden som i vårt inre överbevisar oss om sanningen, så att vi förtröstar på Guds Ord och bygger vår salighet på dess löften.

Skriften är verkligen sann! Det är vår andra påskglädje. Du kan tryggt och lugnt bygga ditt liv på Bibelns heliga och sanna ord, ty Kristus, Guds Son, har uppstått!

Nu kommer vi till den allra heligaste och största glädjen av Kristi uppståndelse.

3. Jesus är verkligen vår rättfärdighet!

På Långfredagen dog Jesus. Synd och död hör alltid samman ända från Bibelns första sidor. *"Den lön som synden ger är döden"* säger aposteln (Rom. 6:23).

Denna lön fick också Jesus smaka, fast han själv var helt utan synd. Men det var vår syndabörda han bar, vår syndalön han smakade: *"Straffet var lagt på honom, för att vi skulle få frid"* (Jes. 53:5). Inget talar starkare om vår synd, vår svåra grundskada och vår hopplösa fångenskap under mörkrets makter än detta att Guds Son själv måste komma och lida och dö för att rädda oss. Det var våra synder som verkade Jesu död, alldeles som aposteln skriver: *"han utgavs för våra synders skull"* (Rom. 4:25).

Men lika väl som att synd, död och evig fördömelse hör ihop, så hör rättfärdighet och evigt liv ihop. Rättfärdig är den som är fri från synd och skuld och är god och helig. Det eviga livet är i Bibeln alltid knutet till rättfärdighet.

Vad är det nu som egentligen sker i det som synes ske på påskdagens morgon? Inget mindre än att Guds kärlek till oss syndare starkt och mäktigt förkunnas. Han som straffades med döden för våra synder förklaras rättfärdig. Gud ropar ut att Jesus inte längre står under våra synders dom och straff. Vad betyder det? Det betyder att synden är sonad och skulden är betald i alla avseenden. Inget finns kvar att utkräva. Guds kärleks väg, Kristi offer, har bevisats vara tillräckligt och fullkomligt. Om Kristus inte uppstått, så hade han misslyckats med försoningsverket, och vi hade varit kvar i våra synder.

När allt är försonat, synderna dränkta och vredesdomen fått sitt, så kan döden omöjligen behålla Jesus. Han uppstår! Faderns uppväckelse av Kristus i graven är hans stora rättfärdiggörelse av honom. Jesus förklaras fri från alla våra synder. Så är Långfredagen straffets förskräckliga dag, men Påskdagen frikännandets härliga dag!

Detta är något oändligt stort och tröstrikt för syndare som hungrar efter rättfärdighet. Ty när Kristus blir frikänd, så sker det inte för hans skull, utan för vår. Liksom han var vår ställföreträdare på Långfredagen, så är han vår ställföreträdare på Påskdagen. Han *”blev uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull”* (Rom. 4:25), ja, inte bara för vår skull, utan för alla människors skull. Jesus är *”Herren vår rättfärdighet”* den som Jeremia profeterade om (Jer. 23:6). Hade han inte uppstått, så hade han inte varit det. Men nu har han uppstått från de döda! Det är den allra underbaraste predikan om syndernas förlåtelse, rättfärdighet och liv för alla människor. Och det är just detta påskevangelium som den Uppståndne möter oss med och räcker oss i kyrkans nådemedel för att vi skall tro det.

Den sista glädjen är denna:

4. Döden är verkligen besegrad!

Jesu grav var tom. Han uppstod med en förhärligad kropp. Och han har lovat var och en som tror på honom en lika härlig uppståndelse. Frälsningen är fullkomlig, den omfattar också kroppen.

Jesus segrade över döden, denna död som så många vändas inför. Döden är en Guds dom över synden. Och det är när Gud ställer oss mot väggen och riktar lagens spjutspets mot våra samveten som döden blir verkligt ångestfylld. Men när synden är borta har döden och domen inte längre någon fördömande makt. Våra förskräckliga fiender har mött sin överman i Kristus! Denna glädje ropar aposteln ut med de triumferande orden: *”Du död, var är din seger? Du död, var är din udd? Dödens udd är synden, och syndens makt kommer av lagen. Men Gud vare tack som ger oss segern genom vår Herre Jesus Kristus!”* (1 Kor. 15:55 ff.).

Jesus sade till Marta: *”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig kommer att leva också om han dör... Tror du det?”* (Joh. 11:25 f.). Frågan kommer även till oss. Tror vi på uppståndelsen och dess betydelse? Tror vi på de fyra glädjejämnena?

Vad hjälper det att Jesus är Gud aldrig så mycket, att Skriften är sann och äkta som renaste guld, att Jesus är syndares rättfärdighet, och att han är dödens besevrare, om vi inte tror det? Då är allt han gjort för oss förgäves.

Lyssna därför till påskens budskap, låt det tränga in örat och nå ända in i hjärtat. Hör att det är för dig och ta emot det! Du är den syndare som dött i Kristus, men också den som med honom har uppstått rättfärdig till evigt liv.

På sabbaten var kvinnorna stilla och gjorde inget. Men när sabbaten var över gick de till graven. Då började det nya förbundets sabbat, den härliga påsksöndagen som varar alltjämt. Också vi måste först av allt bli stilla och inget göra, bara se, höra och ta emot vad Gud har gjort för oss. Det är den nya, rätta sabbaten som ger vila, kraft och glädje.

När Luther kände sig nedslagen och förtvivlad, berättar han att han med stora bokstäver skrev på sitt bord: VIVIT! Han lever! Det fyllde honom med de levandesmod. Och det är vad påskan vill göra också med oss. Amen.

S Bergman

[Lutheranen 1/1989]

(Forts. från nr 4/1988)

Att hedra och stödja prästerna i ämbetet
Att lyda prästerna
Att ta ansvar för prästernas försörjning
Att bedja för prästerna

Allas prästämbete

Vi har talat om ”lekmännens bortglömda ansvar för predikoämbetet”, och i förra numret pekade vi på deras uppgift att kalla och viga präster och sedan vaka över deras lära.

En och annan har tyckt att vår framställning om åtgärder mot villfarande präster är alltför sträng, och även menat att vi riskerar att hamna i donatism. Denna villfarelse har fått sitt namn efter biskop Donatus på 300-talet, som blev

upphov till en separatistisk riktning i Nordafrika. Donatisterna, som starkt hävdade kyrkans och särskilt prästernas helighet, menade att t.ex. sakramenten var ogiltiga och utan verkan om de handhades av präster som inte ägde hjärtats tro och Andens gåva. De gjorde alltså evangelium beroende av prästernas personliga fromhet.

Detta är oerhört farligt eftersom evangelium därigenom blir osäkert. Vem kan veta om prästen verkligen är troende och har Anden? In i hans hjärta kan bara Gud se. Kyrkofadern Augustinus bekämpade kraftigt donatismen och skrev bl.a. ”Mellan en apostel och en drinkare är en stor skillnad; men mellan Kristi dop utfört av en apostel och Kristi dop utfört av en drinkare är alls ingen skillnad”. Luther och reformatorerna fick också anledning att avgränsa sig mot donatistiskt influerade rörelser. Luther kunde tillspetsat säga att ”även om Judas, Kaifas, Pilatus, påven och djävulen själv” predikade Ordet så var det giltigt. Även våra bekännelseskriterier tar klart och tydligt avstånd från donatismen. Den Augsburgska bekännelsen säger: ”Både sakramenten och Ordet äro i kraft av Kristi instiftelse och befallning verksamma, även om de meddelas genom ogudaktiga” (art. VIII, SKB s. 59). Något rent kyrkosamfund med idel troende präster och lekmän finns inte och det är en omöjlig uppgift att garantera något sådant. Det sanna Ordet och evangeliet är i sig alltid verksamt oavsett vem som råkar förkunnar det, man eller kvinna, troende eller inte. Sädskorn gror även om de är stulna och sås av en brottsling. Så är det också med Ordets säd.

Men av detta får vi nu inte dra den slutsatsen att det inte spelar någon roll vem som sår ut Ordet, att det t.ex. skulle vara rätt med kvinnliga präster, eller att vi inte skall vaka över läran och bedriva kyrkotukt. Om man nu flyr donatismens fara, så får man se till att inte hamna i det motsatta diket, nämligen i unionism, att stå i kyrkogemenskap med dem som försvarar falsk lära och ett uppenbart ogudaktigt liv. Då kommer vi åter i strid med Skriften.

Det är betecknande att den lutherska bekännelsen i omedelbar anslutning till avvisandet av donatismen säger:

Men ogudaktiga lärare bör man övergiva, ty dessa handla icke i Kristi ställe, utan äro av antikrist. Kristus säger också: Tag er till vara för falska profeter, Matt. 7:15. Och Paulus: Om någon förkunnar för er ett annat evangelium, så vare han förbannad, Gal. 1:9. (SKB s. 184)

Gud vill inte att vi skall lyssna till, tolerera och godkänna öppen villfarelse i kyrkan. Han befäller oss i många tydliga bibelord att ta ansvar för hur prästämbetet förvaltas i kyrkan, så att Kristi lära till liv och salighet inte går förlorad.

Låt oss nu gå över till den sista delen i vår beskrivning av lekmännens uppgifter.

[^]

Att hedra och stödja prästerna i ämbetet

På sina håll förekommer det att ämbetet betonas som en funktion eller ett uppdrag så starkt att frågan om vilka som skall vara ämbetsbärare blir av mindre betydelse. I praktiken kan kyrkans ämbete då lätt glida över i olika former av lekmanaförkunnelse vid kyrkans gudstjänster, och församlingsprästen blir närmast en slags organisatör och samordnare. Det hela leder ofta till ett osunt krav på ständigt nya och intressanta talare.

Men lutherska lekmän som vill bygga sitt kyrkoliv på Skriften kan inte acceptera något sådant. De vet att det finns ett särskilt av Gud instiftat prästämbete och det värnar de om. Men de vet också att detta ämbete kan uppträda i olika former, dvs. en präst behöver inte nödvändigtvis vara det vi vanligen tänker på: en församlingspräst som ansvarar för predikan och sakramentsförvaltning för ett antal kristna. Prästämbetet har också den som t.ex. avdelas att resa runt och predika, vara missionär eller särskilt ägna sig åt teologisk forskning och högre undervisning. I synnerhet i större församlingar kan ämbetet med fördel innehas av flera där somliga bara ägnar sig åt en viss del av Ordets tjänst, medan andra

sköter andra delar. Vi ser också i Nya Testamentet hur kyrkans ämbete utövades av t.ex. apostlar, profeter, evangelister, herdar och lärare (Ef. 4:11), var och en med sin särskilda profil. Det gemensamma för alla dessa ämbetsutövare är att de på olika sätt offentligt utövade Ordets tjänst, kyrkans enda ämbete, å allas vägnar. S.k. lekmannaförkunnelse är något helt främmande för genuin, luthersk kristendom. Augsburgska bekännelsen säger ”att *ingen* utan vederbörlig kallelse bör i kyrkan predika offentligt eller förvalta sakramenten” (SKB s. 61, min kurs.). Det är bara i nödfallssituationer som lekmän tillfälligt kan och skall gripa in och utöva det offentliga ämbetet tills präst åter finns på plats. Ty Ordet måste alltid ljuda, dopet kan inte vänta, och oroliga samveten behöver avlösningens tröst.

Vilken form nu än predikoämbetet har, så är det ett stort och allvarligt ämbete, ja, kyrkans högsta ämbete. Prästen har, som Luther säger ”dels att föra sina får på bete och föda dem, dels att skydda dem för ulvarna, så att de tar sig till vara för främmande röster, Joh. 10...” (SKB s. 545). De har att utöva själavård i ordets djupaste bemärkelse genom att tillämpa både lag och evangelium, både binde- och lösenyckeln till frälsning för människorna. Prästerna är Kristi representanter, i allt bundna till hans ord, och skall rätt förvalta rättfärdiggörelsens heliga evangelium.

Om ämbetets vikt och vanda säger Luther i inledningen till Lilla katekesen:

Vårt ämbete har nu blivit något annat, än det var under påven. Det har blivit något allvarligt och frälsningsbringande. Därför är det nu förbundet med möda och arbete, fara och anfäktelse, därtill ringa lön och tack i världen. (SKB s. 362)

Lekmännen har inte bara att vaka över prästernas lära. De skall också på allt sätt hedra och stödja dem för deras höga ämbetes skull. Det sker enligt Guds Ord genom att församlingen lyder dem, tar ansvar för deras försörjning och ber för dem.

[^]

Att lyda prästerna

Om den rätta vördnaden och respekten för prästämbetet läser vi bl.a. i Hebréerbrevet:

Lyd era ledare och rätta er efter dem. De vakar ju över era själar, därför att de en gång skall avlägga räkenskap. Se till att de kan göra det med glädje och inte med suckan, ty det vore inte lyckligt för er. (Hebr. 13: 17)

Skall man verkligen lyda prästen – som en slags överhet? Låt oss svara med att först säga något om prästernas makt.

”Makt” är ett ord med lite dålig klang i våra dagar. Det förknippas lätt med förtryck och tyranni. Men Jesus har gett sin kyrka makt, lagens och evangeliets makt. Och våra bekännelseskrifter talar skriftenligt om prästernas makt. Den består av *potestas ordinis* och *potestas iurisdictionis* (SKB s. 303). Den förra är makten att predika Ordet och förvalta sakramenten, den senare att utesluta uppenbara syndare ur kyrkans gemenskap och avlösa och återuppta dem när de ångrar sig och ber om förlåtelse. Men genast lägger man till att de inte har ”någon tyrannisk makt... utan de har en bestämd befallning och ett bestämt Guds ord, som de har att predika och enligt vilket de har att utöva sin domsrätt” (SKB s. 303 f).

Att en präst förfaller till maktlystnad och envåldstendenser är illa och till stor skada för församlingen. Jesus själv undervisade apostlarna om att inte uppträda som världsliga härskare utan att istället vara ”*allas tjänare*” (Mark. 9:35). Och Petrus förbjuder uttryckligen prästerna att vara herrar över församlingarna (1 Petr. 5:3). Det är mycket allvarligt om en präst uppträder så att ingen vågar gå till rätta med honom. Då försvåras utövningen av den viktiga domsrätt lekmännen har över prästen som vi talade om i förra numret.

En kristen är skyldig sin präst lydnad endast i den mån han bjuder det Guds Ord bjuder. Denna hans makt vilar på gudomlig rätt. Prästen skall tros, när han förkunnar Guds Ord!

När det gäller mänskliga bud och föreskrifter, sådana som

av praktiska skäl måste finnas i kyrkan för kärlekens, den allmänna fridens och ordningens skull, har prästen ingen gudomligt given makt att ställa upp regler och kräva lydnad. Men det hindrar inte att biskoparna eller prästerna av kyrkan får befogenhet att ställa upp vissa kyrkliga regler, något som i vart fall förr oftast var fallet och som också omnämns i våra bekännelseskrifter. Sådana mänskliga ordningar skall man naturligtvis rätta sig efter, men med den viktiga distinktionen som våra bekännelseskrifter gör: ”icke på sådant sätt, att samvetena betungas, i det de håller dylika ting för nödvändiga till salighet och anser sig synda, då de underlåts av dem utan att bli till anstöt för någon” (SKB s. 87).

Församlingsmedlemmarna bör således hedra och stödja sina präster genom att flitigt gå i gudstjänsten och ta emot deras predikan, såsom av Jesus själv, ty det är hans ord de talar om de är rätta präster. Även i övrigt bör man visa dem allmänt förtroende och inte detaljstyra dem, så att de knappt har någon frihet att organisera sitt arbete. Det har alltid funnits sådana som ständigt misstror prästen, hackar på honom, ställer orimliga krav på honom och finner fel i allt han gör. Församlingen måste komma ihåg att skatten ”har vi i lerkärl” (2 Kor. 4:7), att prästen ändå bara är en människa som behöver mycket stöd och uppmuntran för att orka med sitt viktiga ämbete.

[^]

Att ta ansvar för prästernas försörjning

Prästerna i dagens stora folk- eller statskyrkor har sina lönegrader och avlöningsförmåner tryggt reglerade i statliga avtal och de kan i avtalsförhandlingar yrka på höjningar och andra förbättringar. På senare tid har man t.o.m. börjat skramla med strejkvapnet för att få igenom sina krav.

Även om vi naturligtvis reagerar mot sådant, så är frågan om prästernas levebröd också i en luthersk frikyrka en viktig sak. Den är inget ”världsligt”. Lönefrågan är en klart uttalad kyrklig och kristen angelägenhet som inte bara är något rent materiellt utan djupast sett ett understöd av

Kristi lära och evangelium.

När Jesus sände ut apostlarna att predika sade han till dem: *"Arbetaren är värd sin lön"* (Matt. 10:10). Aposteln Paulus behandlar också detta ämne. Han citerar först Mose lag som säger: *"Du skall icke binda till munnen på den oxe, som du tröskar med"* (5 Mos. 25:4) och hänvisar sedan till Jesus: *"På samma sätt har Herren bestämt, att de som förkunna evangelium skall leva av evangelium"* (1 Kor. 9:8 ff.).

För att väcka till insikt om vikten att försörja sina präster skriver Luther på sitt mustiga språk i Stora katekesen under fjärde budet:

Men det är nödvändigt att inpränta detta också hos folket, att de som vill kallas kristna inför Gud är pliktiga att akta dem som vårdar deras själar "dubbel heder värda" (1 Tim. 5:17), så att de gör väl mot dem och bereder dem försörjning. Gör du det så vill också Gud giva dig nog och ej låta dig lida någon brist. Men därvidlag sätter sig varenda en på tvären och strävar emot, allesammans har de oro för att deras buk icke skall få nog. Man kan nu inte försörja en enda rättskaffens predikant, medan man förut fyllt tio gödbukar. Men på så sätt gör vi oss ock förtjänta av att Gud berövar oss sitt ord och sin välsignelse och åter låter lögnpredikanter uppstå, som för oss till djävulen och därjämte grundligen utsuger oss. (SKB s. 414)

Lägg märke till att Luther ser försörjningen som ett aktivt led i kampen för den rätta läran och tron. Skall det finnas "rättskaffens präster", så måste man se till att de har något att leva på.

För dem som i dag lämnar en falsk kyrka och blir präster i små, konfessionella lutherska församlingar blir försörjningsfrågan ofta brännande: Vad skall jag och min familj leva av? På grund av församlingens litenhet kan det ofta inte bli tal om lön som går att leva på. Då har prästerna, liksom Paulus, fått lov att försörja sig med ett "tältmakeri", ett civilt arbete vid sidan om församlingsarbetet. Detta är en acceptabel nödlösning, men den gör att prästen inte får så mycket tid över för Guds ord och bönen. Församlingens strävan bör därför vara att så

långt det är möjligt försörja sina präster.

I detta sammanhang kan det vara lämpligt att också säga något om prästkallets varaktighet. Den lutherska kyrkan ser det inte som en rätt kallelse till prästämbetet att bara kalla för en viss tid. Att vara präst rör sig inte om att ha en "tidsbegränsad anställning", en "kontraktsanställning på två år" eller något sådant. Det är en kallelse från Gud själv genom kyrkan eller församlingen som verktyg. Det är en stor och allvarlig kallelse, något som både präst och församling bör besinna. Och Gud har insatt sina präster inte för viss tid, utan för att de skall stå fasta intill slutet och vara trogna intill döden (Matt. 10.22, Upp. 2:10). Paulus påminner den unge Timoteus om hans prästvigning och uppmanar honom att *"bevara det som han (Gud) befallt, obefläckat och oförkränkt intill vår Herres Jesu Kristi tillkommelse"* (1 Tim. 6:11 ff.).

Detta innebär att en församling inte hur som helst kan göra sig av med sin präst. En präst får inte skiljas från sitt ämbete annat än om han börjar i ord eller handling driva falsk lära eller om han på annat sätt, t.ex. genom sjukdom, blivit varaktigt oskicklig till att utöva ämbetet. I andra avseenden måste församlingen tåligt ha fördrag med sin präst och öva sig i att högakta honom för hans höga ämbetes skull. Till dem som klagade över mindre lysande präster kunde Luther peka på det väsentliga genom att säga, att han själv hellre ville äta riktigt bröd på träfat än halm på silverfat!

En präst är givetvis inte låst vid att vara i en församling hela livet. Han kan acceptera en kallelse från en annan församling eller till en annan form av ämbetet.

Även om det normala är att en präst stannar kvar i sitt ämbete livet ut, så kan det ibland hända att han av olika skäl inte anser sig kunna fullgöra sitt ämbete tillfredsställande, och därför själv begär att få sluta som präst. Det behöver inte alltid betyda att han därmed sviker sin kallelse och begår en synd. Men det ligger i sakens natur, att en sådan ämbetsnedläggelse inte är något som sker lättvindigt, utan först efter allvarligt övervägande inför

Guds ansikte och med församlingens bästa för ögonen. Där legitima skäl finns, bör kyrkan låta honom med gott samvete lämna sitt ämbete.

Att det i princip skulle vara omöjligt för den som en gång blivit prästvigd att återgå till att vara lekman är något som inte går att dogmatiskt försvara utifrån Skriften. Den läran hör snarare hemma inom den romerska kyrkan med dess tal om att prästen i sin vigning fått en ”outplånlig karaktär”.

[^]

Att bedja för prästerna

Sist men icke minst skall församlingen bedja för sina präster. Det får aldrig glömmas att dessa, trots sina mänskliga brister, innehar kyrkans högsta ämbete.

Jesus bad själv för Ordets tjänare, och han lärde lärjungarna att bedja för ämbetets fortbestånd när han sade: *”Skörden är mycken, men arbetarna få. Bed därför skördens Herre att han sänder ut arbetare till sin skörd”* (Matt. 9:37 f.). Vi ser också hur apostlarna bad om förbön: *”Och bed även för oss, att Gud må åt oss öppna en dörr för ordet, så att vi kan förkunna Kristi hemlighet... ja, bed att jag må uppenbara den med de rätta orden”* (Kol. 4:3 f.).

Hur pass angelägen en kristen egentligen är om att värna kyrkans ämbete och få ha ett rätt Guds Ord i kyrka och församling visar sig kanske mest i det utrymme detta får i hans böner. Ber vi inte för det apostoliska prästämbetet kan det hända att Gud flyttar ljusstaken till andra som värderar Ordets ljus bättre. Vi kan här tänka på Luthers förklaring till bönen ”Tillkomme ditt rike” i Fader vår:

Guds rike kommer väl av sig självt vår bön förutan,
men vi ber i denna bön, att det må komma även till oss.

De rika gåvor den Helige Ande ger Guds kyrka genom Ordet och sakramenten bevaras genom bön, men där bönen mattas, där minskar gåvorna för att till sist helt upphöra.

Många frestelser och faror hotar prästen. Han halkar lätt ner i misströstans träsk, särskilt om han bara får höra

klagomål. När tiden går och allt arbete för Guds rike inte ger något påtagligt resultat, frestas han att ge upp. Prästen är särskilt utsatt för djävulens attacker. Att på olika sätt förhindra och fördärva det offentliga predikoämbetet är naturligtvis en mycket strategisk målsättning för själafienden.

Bönen för Verbi Divini Minister, det gudomliga Ordets tjänare, får därför inte tystna. Allas ämbete skall vara i allas böner såsom vi ber i Litanian:

Vi arma syndare beder dig att du leder och beskyddar din heliga kristna kyrka, att du bevarar hennes biskopar präster och församlingar i sann lära och heligt liv... Hör oss, milde Herre Gud.

S Bergman

[\[^\]](#)